

Соціокультурна адаптація студентської молоді в інтегрованому освітньому середовищі

Важливе місце в процесі професійної підготовки майбутнього фахівця займає його соціокультурна адаптація у вищому навчальному закладі. Формування внутрішнього, духовного світу студентів – центральна ланка в рішенні сучасних проблем становлення фахівця нового типу. Разом з оволодінням теоретичними і практичними знаннями в інтегрованому освітньому середовищі, студент набуває в процесі навчання у внз досвіду внутрішньогрупового спілкування, взаємодії з різними соціальними інститутами, навички організації і управління в колективі, формує професійну культуру і культуру міжособових стосунків, розширює свій духовний, емоційно-чуттєвий і моральний потенціал. Отже, виховна діяльність, яка здійснюється через інститут кураторства і студентське самоврядування є одним з пріоритетних напрямів в роботі внз і держави в цілому, а подальше примноження і широке використання духовних багатств суспільства є ключовим для естетичного виховання студентської молоді, її культурного розвитку.

Ключові слова: соціокультурна адаптація, духовний потенціал, духовна культура особистості, творча діяльність, духовна реабілітація.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних тенденціях розвитку українського суспільства спостерігається наявна культурна, моральна і духовна деградація, що призводить до саморуйнування людини і соціальних зв'язків усередині суспільства. Тому зараз особливо гостро стоїть проблема збереження його культурних і духовних цінностей, неоцінимої культурно-історичної спадщини, що формується віками. Іноді учителі і викладачі не можуть, через обмеження рамками учбового процесу, або навіть не намагаються, через суб'єктивні причини, донести своїм слухачам істинні культурні і моральні цінності. Підрастаюче покоління, у свою чергу, навіть сприймаючи інформацію, не розуміє, що дають ці знання, маючи які людина сама починає становитися культурною, розвиваючи в собі такі чудові і корисні якості як цивілізованість, вченість, інтелігентність і відповідальність, потребу шанувати Вищий початок, любов до Природи і Батьківщини, преклоніння перед Красою світу, витонченість художнього смаку, шанування Знання, творчу працю, творчу активність. Ймовірно, що жодна людина не може вважати себе культурною без виховання в собі цих якостей, які відкриють перед нею дещо іншу невідчутну, але прекрасну сторону цього світу, а саме його духовну сторону.

Аналіз досліджень і публікацій... У сучасних наукових дослідженнях у соціально-педагогічному аспекті сутність, зміст понять „середовище” розглядають К.Ясперс, В.Ясвін, С.Сергеев; педагогічне середовище як сферу творчого педагогічного спілкування (О.Анохін), педагогічного впливу (Н.Посталюк і ін.); „освітньо-виховне середовище” (Є.Бондаревська, Л.Буева, Б.Бім-Бад, А.Лукіна, В.Веснін, Ю.Мануйлов, І.Якіманська); „освітнє середовище”, як носій найважливіших комплексних чинників, що визначають суть процесу формування особистості, розглядаються в роботах В.Бочарової, Л.Буєвої, В.Гурова, І.Кона, А.Мудрика, А.Петровського, Я.Рубіної, О.Коберника, В.Караковського, І.Кулешової, Л.Новікова, В.Семенова.

Сутність понять „навчально-терапевтичне середовище” (Г.Любимова), творче освітньо-виховне середовище як компонент виховної системи, що забезпечує успішність розвитку і саморозвитку особистості дитини шляхом різноманітної діяльності, створення співтовариств, сприятливої атмосфери, самоврядування (К.Приходченко).

Зміцнення духовних зв'язків з навколишнім середовищем, як природним, так і соціальним, формування стійкого інтересу до історичного минулого свого народу і народів своєї країни, формування фундаментальних потреб розглядали П.Симонов, Я.Єршов, О.В'яземський, А.Кузин. Ціннісний-смісловий підхід у формуванні духовності розглядають Г.Аванесова, А.Арсеньєв, Б.Братусь, Л.Буева, З.Лекторський, Б.Лихачов, В.Слободчиков, С.Соловейчик, С.Рубинштейн, В.Шердаков, Н.Щуркова), роблячи акцент на включеності людини в світ культури, етичному самовдосконаленні. Культурно-діяльнісний підхід, який полягає в розумінні духовності як формі самоорганізації і управління людиною самою собою і відображає творчу спрямованість діяльності особи в соціумі розглядають Г.Шевченко, М.Роганова, В.Мурашов, И.Силуянова.

Формулювання цілей статті... Центральним питанням нашої статті є розгляд проблеми соціокультурної адаптації студентської молоді, акцентується увага на основних напрямках духовного розвитку особистості студентів.

Виклад основного матеріалу... Величезна робота в Донбаському інституті техніки і менеджменту Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая спрямована на формування духовності студентської молоді і їх соціокультурної адаптації в умовах інтегрованого навчання. Якщо підготовка за фахом, отримання професійних знань є базисом в здобутті вищої освіти, матеріальною складовою майбутнього фахівця, то без духовної надбудови перспектива його розвитку взагалі втрачає сенс. Тому проблеми духовного відродження суспільства, милосердя, виховання духовної культури молоді являються складовою навчально-виховної політики ДІТМ МНТУ і одним з пріоритетних напрямів його діяльності, що послужило основою для розробки і практичного застосування інноваційних і соціально значущих програм і проєктів у формуванні внутрішнього світу особи студента.

Соціокультурна адаптація студентів припускає складну попередню організаційну роботу по різноманітних напрямках і включає: організаційно-методичну роботу з педагогічним составом, організацію діяльності інституту кураторства, організацію волонтерського руху, психологічну підтримку студентів, організацію студентського самоврядування, роботу творчих студій, культурно-досугову діяльність, формування сучасних студентських традицій.

Пакет нормативних документів, розроблених і затверджених в установленому порядку сприяє цілеспрямованому і планомірному здійсненню виховної роботи ВНЗ. Предписуючі, підтверджувальні документи, документи законодавчого характеру, розпорядлива документація і методичні матеріали є складовими методичної збірки „В допомогу куратору”.

Ключовим моментом адаптації студентів нашого навчального закладу є діяльність творчих студій, яка організована по наступних напрямках.

Метою роботи „Флора-студія” є еколого-естетичний розвиток і формування ціннісного відношення до природи. Студенти з особливими освітніми потребами нарівні із студентами в інтегрованому навчально-виховному середовищі знайомляться з основами роботи дизайн-студії, вчать створювати „острівці радості і еко-систем”, діяльність студії щільно переплітається з роботою студії екологічного дизайну.

Основна мета роботи Фото-студії „Портфоліо” – фототерапія. Освоєння спеціальних комп'ютерних програм сприяє створенню нових образів, які, у свою чергу, вчиняють коригуючий вплив на психіку студентів, з установками на позитивне мислення, самореалізацію і творчу активність. Комплексні заняття у фото-студії дозволяють розкрити тонкі душевні переживання студентів, глибше зануритися в глибини власної свідомості.

Веб-студія „ИНВА-LAND” – сайт соціальної мережі для інвалідів всього світу, створений студентами ДІТМа з метою проінформувати соціум про проблеми людей з обмеженими можливостями, вакансіях для працевлаштування, створити умови для спілкування, дружби, рішення специфічних проблем, можливості оздоровлення, надання юридичної допомоги та ін.

Студія „ДІТМ Спортивний” сприяє зміцненню фізичного здоров'я завдяки масовим інтегрованим спортивним заходам з легкої атлетики, тенісу, більярду, футболу, баскетболу, шахам і іншим видам спорту. Формує позитивне відношення до здорового способу життя.

Студія „ДІТМ Туристичний”. Вивчення культурно-історичної спадщини сприяє найкращому сприйняттю національної культури, традицій, пам'яток архітектури, багаті спадщини нашої країни, розвитку внутрішнього світу студентів через зіткнення з прекрасним, розвиток самосвідомості і формування чіткої життєвої і цивільної позиції.

Студія „Волонтер-CLUB”. Здійснює супровід студентів з інвалідністю під час проведення акцій, культурних заходів, актів милосердя і добродійності, здійснюється підтримка людей літнього віку, ветеранів, дітей-інвалідів. Добродійні акції, які проводяться у рамках роботи студії, плідні і дають свій внесок у духовний розвиток студентів (Акції „Подаруємо казку дітям” (до дня Святого Миколая), „Подаруй дитині життя” (збір засобів на операції онкохворим дітям), акції до дня інвалідів, до дня літніх людей, проведення щотижневого Liberty Day (численні разові акції, що розвивають креативне неупереджене мислення студентів).

Студія „Витоки”. Одним з напрямів у виховній роботі стало вивчення культурно-історичної спадщини рідного міста і краю у рамках відвідування історичного і художнього музеїв міста, творчих зустрічей, проведення уроків національного виховання, ознайомлення з народними і культурними традиціями, створення за допомогою інформаційних технологій бази даних про історичні пам'ятники нашого регіону. Сама атмосфера музею, експозиції, фотовиставки сприяють формуванню у студентської молоді національних і духовних цінностей, виховують у них моральні почуття, розвивають естетичний смак і громадянську відповідальність. Лекції про православну культуру примушують замислитися студентів про сенс життя, про вічні цінності: про любов, про бога, про щастя, проаналізувати власний стан душі.

Основна мета роботи „Лингво Арт-студія” – розвиток творчих і комунікативних здібностей, підвищення культурного рівня, формування мотивації до вивчення іноземних мов з використанням елементів музикотерапії, драма-терапії, бібліотерапії, логотерапії.

Студія „Патріот” сприяє формуванню високої цивільної свідомості, активної громадянської позиції, готовності до виконання конституційних обов'язків. Реалізується через організацію тематичних вечорів, творчих конкурсів, студентського самоврядування, зустріч з ветеранами, пошукові експедиції, сприяє організації роботи студентського наукового суспільства.

Імідж-студія „Student-Models”. Метою роботи студії є створення усебічного образу успішної людини, підвищення самооцінки, поліпшення емоційного стану через створення індивідуального іміджу в зачісці, макіяжі, стилі одягу і поведінці. Сприяє вивченню історії одягу і сучасних модних тенденцій, розкриває красу повсякденного життя через розуміння значущості індивідуального іміджу в житті кожної людини.

Редакційна колегія „Student-Time” розвиває організаторські здібності наших студентів, відкриває в них завдатки журналіста, сприяє формуванню особових якостей, завдатків лідера, розкриває творчий потенціал студентів.

Мета роботи „Юридичної клініки” – надання різнобічної правової допомоги в питаннях соціального захисту (у тому числі соціально незахищених громадян), формування основ юридичної грамотності населення, придбання санаторних путівок, придбання пільгової медичної техніки, комп'ютерів, призначення пенсій, робота з фондом соціального захисту та ін.

Основним напрямком в соціокультурній адаптації студентів ДІТМа є робота студії духовної реабілітації „Храм моєї душі”. Історія розвитку суспільства показує, що як без Віри, так і без ідеалів суспільство швидко деморалізується. І не думати про це не можна, особливо людям, які займаються вихованням підростаючого покоління. Тому всякий рух у напрямку до Віри, до Духовності є також рухом, спрямованим на виховання високо морального суспільства, здатного витримати нестабільність у нашому світі. У студії займаються вихованням духовно-моральних, загальнолюдських цінностей через організацію бесід зі священнослужителями різних конфесій, тематичні філософські лекції, участь в роботі православних молодіжних таборів, робота православного театру, молитво-терапію, притче-терапію. Стало традицією посвячення в студенти наших першокурсників і вручення дипломів випускникам проводити у Святині Донбасу – Святогірській Свято-Успенській Лаврі. І це не випадково, адже зміцнення духовного здоров'я – справа майбутнього. Це потрібно ще осмислити і усвідомити кожній людині і суспільству в цілому. І шлях духовного оздоровлення один – це сходження по східцях духовності до її Вершини. Духовний наставник проводить Урок Духовності: подячний молебень на початок навчального року, дає повчання на отримання знань. Відвідування студентів Святогірської Свято-Успенської Лаври, присутність на святковій літургії – один з епізодів безперервного процесу духовно-морального виховання в ДІТМ МНТУ.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямку... Таким чином, в результаті комплексного, цілісного, систематичного підходу до виховної роботи і сприяння соціокультурної адаптації студентів в умовах інтегрованого навчання ми вийшли на абсолютно новий, якісний рівень духовного розвитку, душевного здоров'я за усіма показниками творчої і інтелектуальної діяльності, що сприяло якнайповнішій інтеграції (інклюзії) студентів в сучасному суспільстві.

Студенти і випускники ДІТМа – це найцінніший інтелектуальний капітал нашого суспільства, майбутнє Донбасу і України. Ми переконані, освічена і вихована людина зможе змінити наше українське суспільство в творчому напрямі, який дозволяє людству протистояти екологічним катаклізмам і духовній деградації. Освіта – рушійна сила майбутнього, це те, що дозволяє вже зараз управляти змінами складного і непередбачуваного світу і суспільства в цілому.

Але, на жаль, саме суспільство не завжди готове зрозуміти існуючі проблеми. У зв'язку з цим занурення у соціокультурне середовище і використання комплексного впливу на студентську молодь стане важливим кроком в створенні сприятливого суспільного клімату, сприяючого соціальній інтеграції майбутніх фахівців. Необхідне подальше вдосконалення не тільки форм проведення соціокультурних заходів і розширення категорій учасників, але і перехід від разових заходів до створення загальнонаціональної концепції соціокультурної адаптації студентської молоді. Розробка такої концепції сприятиме впровадженню нових соціально-культурних програм, пошукам системних зв'язків і визначенням єдиного підходу до змісту, процесу і підвищенню якості проведення соціокультурних заходів у різних освітніх установах. В зв'язку з цим важливим є постійна взаємодія організацій різних форм власності в реалізації соціокультурних заходів.

Список використаних джерел і літератури:

1. Артюхина А. И. Образовательная среда высшего учебного заведения как педагогический феномен (на материале проектирования образовательной среды медицинского университета) : дисс. ... доктора пед. наук : 13.00.08 / Александра Ивановна Артюхина. – Волгоград, 2007. – 377 с.

2. Мануйлов Ю. С. Средовой подход в воспитании / Ю. С. Мануйлов. – [2-е изд., перераб.]. – Новгород : Изд-во Волго-Вятской академии государственной службы, 2002. – 157 с.
3. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу / К. І. Приходченко. – Харків : Основа ; Тріада, 2007. – 152 с.
4. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Смысл, 2001. – 366 с.
5. Роганова М. В. Виховний соціокультурний простір університету як педагогічна проблема / М. В. Роганова // Вісник Київського міжнародного університету. Серія „Педагогічні науки” : [зб. наук. праць]. – К. : КиМУ, 2006. – Вип. 8. – С. 282–294.

Аннотация

М.М.Кирьян

Социокультурная адаптация студенческой молодежи в интегрированной образовательной среде

Рассматривается проблема социокультурной адаптации студентов в интегрированной образовательной среде

Ключевые слова: *социокультурная адаптация, духовный потенциал, духовная культура личности, творческая деятельность, духовная реабилитация.*

Summary

M.M.Kir'yan

Socio-Cultural Adaptation of Student Youth in the Integrated Educational Environment

The problem of socio-cultural adaptation of students in the integrated educational environment is examined.

Keywords: *socio-cultural adaptation, moral potential, moral culture of personality, creative activity, moral rehabilitation.*

Дата надходження статті: „1” жовтня 2012 р.

УДК 37.337.35

Л.А.КОРНИЦЬКА,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Виховний потенціал етнодизайну у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю

У статті розглядаються шляхи удосконалення системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю та виховання студентської молоді на засадах національної культури і дизайну в процесі навчальної діяльності.

Ключові слова: *професійна підготовка, студент, виховання, мистецтво, дизайн, народне мистецтво, етнодизайн, культура, інженери-педагоги швейного профілю.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю в умовах глобалізаційних процесів і становлення державності, пошуку власного іміджу серед інших держав світу набуває особливого соціокультурного значення. Модна індустрія – це потужна економічна сила, що засобами одягу може формувати смаки та ідеали, особливо молоді. Кожна культура репрезентує себе через національний костюм. В умовах сьогодення, задля збереження культурної ідентифікації, у процесі професійної освіти, через виховання у молоді культури одягу, художньо-естетичної культури, естетичних смаків формується модний імідж держави.

Аналіз досліджень і публікацій... Деякі аспекти цієї проблематики, а саме виховання молоді засобами національної культури і дизайну, присутні в теоретичних дослідженнях Є.Антоновича, О.Генісаредського, Є.Гребенюка, В.Даниленка, Є.Лазарева, М.Криволапова, О.Максименко, Л.Оршанського, О.Отич, В.Прусака, В.Радкевич, В.Сидоринка, О.Щербак та інших.

Формулювання цілей статті... Мета статті – показати можливі шляхи нового підходу до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів швейного профілю на засадах етнодизайну, що базується на поєднанні технічного (інженерного) і гуманітарного (народного мистецтва) аспектів. Питання підготовки таких фахівців потребує обґрунтованого висвітлення, розроблення організаційного і науково-методичного забезпечення.

Виклад основного матеріалу... Кожний етап розвитку людини, кожний її крок у світі додає їй різних за змістом знань. Суспільність – основоположна риса людського буття. Лише у суспільстві відбувається становлення людської сутності, набуваються і шліфуються знання, виявляються внутрішні сили, здатні у своєму розвитку відтворювати усе багатоманіття дійсності, а кожний спрямований на це діяльнісний акт – як самоствердження. З діяльністю здійснюється входження людини у певний культурний простір, що й зумовлює формування її духовної суті.